PREPORUKA KOMISIJE

od 18. lipnja 2019.

o nacrtu integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana Hrvatske za 2021.–2030.

(2019/C 297/11)

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetskom unijom i djelovanjem u području klime, izmjeni uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ([1]), a posebno njezin članak 9. stavak 2.,

budući da:

(1) U skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1999 i njezinim Prilogom I. svaka država članica dužna je Komisiji dostaviti nacrt svojeg integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana za 2021.–2030. Prve nacrte tih planova trebalo je dostaviti do 31. prosinca 2018.

(2) Hrvatska je dostavila nacrt svojeg integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana 28. prosinca 2018. Podnošenje tog nacrta plana osnova je i prvi korak iterativnog postupka između Komisije i država članica, a cilj je dovršiti integrirane nacionalne energetske i klimatske planove i potom započeti s njihovom provedbom.

(3) U skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 Komisija je dužna ocijeniti nacrte integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova. Komisija je provela sveobuhvatnu ocjenu nacrta integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana Hrvatske uzimajući u obzir relevantne elemente Uredbe (EU) 2018/1999. Ta ocjena ([2]) objavljuje se zajedno s ovom Preporukom. Preporuke u nastavku temelje se na toj ocjeni.

(4) Konkretno, Komisija može davati preporuke o i. razini ambicioznosti ciljeva i doprinosa radi zajedničkog ostvarivanja ciljeva energetske unije, a posebice ciljeva Unije za 2030. u pogledu obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti te razine elektroenergetske povezanosti koju država članica planira ostvariti 2030.; ii. politikama i mjerama povezanima s ciljevima država članica i ciljevima na razini Unije te ostalim politikama i mjerama od moguće prekogranične važnosti; iii. svim dodatnim politikama i mjerama koje bi trebalo uključiti u integrirane nacionalne energetske i klimatske planove; iv. interakciji i dosljednosti postojećih i planiranih politika i mjera uključenih u integrirani nacionalni energetski i klimatski plan unutar jedne dimenzije i između različitih dimenzija energetske unije.

(5) Komisija se pri izradi preporuka vodila, s jedne strane, potrebom da procijeni ambicioznost na razini Unije na temelju ukupnih određenih planiranih doprinosa država članica, a s druge je strane uzela u obzir to da je svakoj državi članici potrebno dati dovoljno vremena za razmatranje preporuka prije nego što dovrši svoj nacionalni plan, pri čemu se nastojao i izbjeći rizik od kašnjenja dovršenja tog plana.

(6) Preporuke Komisije o razini ambicioznosti država članica u pogledu energije iz obnovljivih izvora proizlaze iz formule temeljene na objektivnim kriterijima, navedene u Prilogu II. Uredbi (EU) 2018/1999.

([1]) SL L 328, 21.12.2018., str. 1.
([2]) SWD(2019) 224.

(7) Kad je riječ o energetskoj učinkovitosti, preporuke Komisije temelje se na ocjeni razine ambicioznosti izložene u nacrtu integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana, pri čemu je se uspoređuje s rezultatima koje je potrebno postići zajednički da bi se ciljevi Unije ostvarili, uzimajući u obzir, prema potrebi, informacije o posebnim nacionalnim okolnostima. Konačni nacionalni doprinosi u području energetske učinkovitosti trebali bi odražavati troškovno učinkovit potencijal za uštedu energije te počivati na robusnoj dugoročnoj strategiji obnove zgrada i mjerama za provedbu obveze uštede energije iz članka 7. Direktive 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća ([3]). Države članice trebale bi dokazati i to da su na primjeren način uzele u obzir načelo energetske učinkovitosti na prvom mjestu. Konkretno, trebale bi objasniti kako energetska učinkovitost pridonosi troškovno učinkovitom ostvarenju nacionalnih ciljeva konkurentnog niskougljičnog gospodarstva, sigurnosti opskrbe energijom i rješavanju problema energetskog siromaštva.

(8) Uredbom o upravljanju od država članica zahtijeva se da daju opći pregled ulaganja potrebnih za postizanje ciljeva i doprinosa utvrđenih u integriranom nacionalnom energetskom i klimatskom planu te da iznesu opću procjenu izvora tih ulaganja. Nacionalni energetski i klimatski planovi trebali bi biti temelj transparentnosti i predvidivosti nacionalnih politika i mjera kako bi se zajamčili stabilni ulagački uvjeti i predvidljivost ulaganja.

(9) Komisija je u okviru ciklusa europskog semestra za 2018.–2019. jasno istaknula potrebe država članica za energetskim i klimatskim ulaganjima. To se odražava u Izvješću za Hrvatsku za 2019. ([4]) i u Preporuci Komisije za preporuku Vijeća Hrvatskoj ([5]), sastavljenima u okviru europskog semestra. Komisija je pri procjeni nacrta integriranih nacionalnih energetskih i klimatskih planova uzela u obzir rezultate i preporuke iz zadnjeg europskog semestra. Njezine preporuke dopunjuju se s najnovijim preporukama po državama danima u kontekstu europskog semestra. Države članice trebale bi u svojim integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima uzeti u obzir najnovije preporuke po zemljama dane u kontekstu europskog semestra.

(10) Osim toga, Uredbom o upravljanju od svake se države članice zahtijeva da na odgovarajući način uzme u obzir sve preporuke Komisije o nacrtu integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana koji treba dostaviti do 31. prosinca 2019., pri čemu bi predmetna država članica, ako ne uvaži preporuku ili njezin znatan dio, trebala dostaviti i objaviti svoje razloge.

(11) Ako je to primjenjivo, podaci u integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima država članica i ažuriranja u narednim godinama trebali bi biti jednaki podacima koje te države članice dostavljaju Eurostatu ili Europskoj agenciji za okoliš. Korištenje istog izvora i, ako su dostupne, europskih statistika, također je ključno za izračun osnove za modeliranje i projekcije. Korištenjem europskih statistika lakše će se uspoređivati podaci i projekcije korišteni u integriranim nacionalnim energetskim i klimatskim planovima.

(12) Konačni nacionalni energetski i klimatski plan mora sadržavati sve elemente iz Priloga I. Uredbi (EU) 2018/1999. U tom je kontekstu potrebno ocijeniti makroekonomske učinke i, koliko je to moguće, učinke na zdravlje, okoliš, zapošljavanje, obrazovanje i vještine te socijalne učinke planiranih politika i mjera. Javnost i drugi dionici trebali bi biti uključeni pri pripremi konačnog integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana. Ti i ostali elementi detaljno su opisani u radnom dokumentu službi objavljenom s ovom Preporukom ([6]).

(13) U konačnom bi se planu u obzir trebala uzeti usklađenost različitih dimenzija. Primjerice, ako Hrvatska planira povećati energetsku sigurnost razmatranjem povećanja domaće proizvodnje ugljikovodika, trebalo bi odvagnuti kako to utječe na postizanje ciljeva dekarbonizacije i poštovanje načela energetske učinkovitosti na prvom mjestu. Ciljevi iz dimenzije istraživanja, inoviranja i konkurentnosti trebaju biti temelj za rad na drugim dimenzijama energetske unije. Drugi su primjeri utjecaj povećane uporabe bioenergije na obračunane emisije i uklanjanja stakleničkih plinova iz korištenja zemljišta, prenamjene zemljišta i šumarstva te utjecaj rizika povezanih s klimatskim promjenama na energetsku sigurnost.

([3]) Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetskoj učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).
([4]) SWD(2019) 1010 final.
([5]) COM(2019) 511 final, 5. lipnja 2019.
([6]) SWD(2019) 224.

(14) Konačni integrirani nacionalni energetski i klimatski plan bio bi kvalitetniji ako bi se podrobnije zahvatili aspekti konkurentnosti, konkretno sektor niskougljičnih tehnologija, među ostalim dekarbonizacija energetskih sektora i industrijskih sektora s velikim emisijama ugljika. Mjerljivi ciljevi za budućnost utvrđeni na toj osnovi bili bi korisni, kao i politike i mjere za njihovo postizanje kojima bi se ciljeve na odgovarajući način povezalo s politikama poduzetništva i industrijskim politikama. Poboljšala bi se i interakcija s kružnim gospodarstvom, naglašavajući njegov potencijal za smanjenje emisija stakleničkih plinova.

(15) Preporuke Komisije za Hrvatsku temelje se na ocjeni nacrta integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana Hrvatske koji je objavljen uz ovu Preporuku ([7]),

PREPORUČUJE:

1. Hrvatska bi trebala detaljnim i brojčano iskazanim politikama i mjerama usklađenima s obvezama utvrđenima u Direktivi (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća ([8]) poduprijeti hvalevrijednu razinu ambicije od 36,4 % udjela energije iz obnovljivih izvora za 2030. kao doprinos cilju Unije za 2030. kako bi se taj doprinos mogao pravodobno i troškovno učinkovito ostvariti. Usto, trebala bi povećati ambicioznost u sektoru grijanja i hlađenja kako bi se ostvario indikativni cilj iz članka 23. Direktive (EU) 2018/2001 te ambicioznost za ostvarenje cilja za promet iz članka 25. Direktive (EU) 2018/2001. Trebala bi navesti dodatne pojedinosti i mjere u vezi s okvirima kojima se omogućuju potrošnja vlastite energije iz obnovljivih izvora i zajednice obnovljive energije u skladu s člancima 21. i 22. Direktive (EU) 2018/2001.

2. Hrvatska bi trebala povećati razinu ambicioznosti u pogledu smanjenja konačne i primarne potrošnje energije kako bi bilo moguće postići cilj energetske učinkovitosti Unije do 2030. To bi trebala poduprijeti politikama i mjerama kojima bi se ostvarile dodatne uštede energije do 2030. Predložene politike i mjere trebala bi poduprijeti procjenom učinka u kojoj bi se izradile projekcije očekivanih ušteda i predočio realističan vremenski okvir za provedbu predviđenih mjera.

3. Hrvatska bi trebala utvrditi budućnosti okrenute nebrojčane i brojčane ciljeve u području integracije tržišta, posebice mjere za razvoj likvidnih i konkurentnih veleprodajnih i maloprodajnih tržišta, što se postiže poticanjem tržišnog natjecanja unutar zemlje, posvemašnjim uvođenjem u cijelosti tržišnih cijena te uklanjanjem prepreka prekograničnoj trgovini.

4. Hrvatska bi trebala dodatno razraditi nacionalne ciljeve i ciljeve financiranja u području istraživanja, inovacija i konkurentnosti koji se planiraju ostvariti do 2030., posebice ciljeve povezane s energetskom unijom, kako bi bili lako mjerljivi i svrsishodni te kako bi se tako olakšalo postizanje ciljeva u drugim dimenzijama integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana. Takve bi ciljeve trebala poduprijeti posebnim i odgovarajućim politikama i mjerama, uključujući one koje treba razviti u suradnji s drugim državama članicama, kao što je Strateški plan za energetsku tehnologiju (SET-Plan).

5. Hrvatska bi unutar skupine na visokoj razini za energetsku povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC) trebala i dalje s partnerima iz regije surađivati kad je riječ o njezinu nacionalnom energetskom i klimatskom planu. Tako bi se, konkretno, moglo raditi na pitanjima kao što su daljnja integracija na unutarnjem energetskom tržištu, ocjenjivanje adekvatnosti sustava, pravedna tranzicija, dekarbonizacija i uvođenje energije iz obnovljivih izvora. Hrvatska bi trebala istražiti prekogranični potencijal i makroregionalne aspekte koordinirane energetske i klimatske politike, osobito na Jadranu, s ciljem smanjenja ugljičnog otiska regije i primjene pristupa ekosustava.

6. Hrvatska bi svoju analizu troškova i izvora ulaganja, uključujući odgovarajuće financiranje na nacionalnoj i regionalnoj razini te na razini Unije, kojom su zasad obuhvaćene poneke mjere u području prometa i energetske učinkovitosti, trebala proširiti u opći pregled ulaganja potrebnih za modernizaciju gospodarstva postizanjem energetskih i klimatskih ciljeva. Trebala bi kao izvor financiranja razmotriti i troškovno učinkovite prijenose emisijskih kvota u druge države članice u skladu s Uredbom (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]).

7. Hrvatska bi trebala navesti sve subvencije za energiju, posebice subvencije za fosilna goriva te poduzete mjere i planove za njihovo postupno ukidanje.

([7]) SWD(2019) 224.

([8]) Direktiva (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 328, 21.12.2018., str. 82.).

([9]) Uredba (EU) 2018/842 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o obvezujućem godišnjem smanjenju emisija stakleničkih plinova u državama članicama od 2021. do 2030. kojim se doprinosi mjerama u području klime za ispunjenje obveza u okviru Pariškog sporazuma i izmjeni Uredbe (EU) br. 525/2013 (SL L 156, 19.6.2018., str. 26.).

8. Hrvatska bi analizu interakcija s politikama o kvaliteti zraka i emisijama zračnog prometa trebala nadopuniti većim brojem kvantitativnih informacija, odnosno barem bi trebala uključiti zahtijevane informacije o emisijama onečišćujućih tvari u zraku koje se predviđaju planiranim politikama i mjerama.

9. Hrvatska bi trebala bolje integrirati aspekte pravednosti u energetskoj tranziciji, konkretno pružanjem više pojedinosti o učinku koji planirani ciljevi, politike i mjere imaju na socijalna pitanja, zapošljavanje i vještine. Trebala bi nastaviti razvijati pristup rješavanju problema energetskog siromaštva, među ostalim navođenjem procjene broja i vrste kućanstava zahvaćenih energetskim siromaštvom kako bi bilo moguće procijeniti potrebu za indikativnim ciljem smanjenja energetskog siromaštva u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999.

Sastavljeno u Bruxellesu 18. lipnja 2019.

Za Komisiju

Miguel ARIAS CAÑETE

Član Komisije